Володимир Криницький – Патріот із великої літери

Іван ГЛУШМАН

Упродовж останніх семи, десяти чи й більше років перед Днем Незалежності й іншими державними святами я часто обговорював теми майбутніх публікацій зі своїм другом, одним із перших членів Народного руху України (НРУ) на Острожчині, багаторічним головою міської організації Української народної партії (УНП) Володимиром Криницьким. Дуже гірко й боляче, що його вже немає серед нас майже 10 місяців. Ідея написати про нього була, але відкладав її на пізніше, наприклад на 30- чи 35-річчя України. Тепер немає куди відкладати. На жаль, із ним немає можливості поспілкуватися, уточнити певні деталі. Тож буду писати з пам'яті, а також буду використовувати трудову книжку, спогади його однодумців, знайомих.

Народився Володимир Криницький 14 квітня 1960 року в родині медиків у селі Успенське ІІ (колись і тепер – Дермань) Здолбунівського району. Коли хлопцеві було три роки, сім'я переїхала на Прикарпаття в село Загвіздя, що неподалік Івано-Франківська. Туди на роботу фельдшером спрямували маму Катерину Данилівну. Батько Василь Федорович навчався в медінституті. Після здобуття освіти за розподілом молодий лікар був направлений в Гощу. Там Володя навчався в другому та третьому класах, а перший закінчив ще на Прикарпатті. Згодом родина переїхала в Острог і герой моєї розповіді продовжив навчання в четвертому класі Острозької СШ № 1. Отримавши атестат зрілості, вступив на навчання до Тернопільського інституту народного господарства.

– *Хоч ми навчалися в паралельних класах, але я знаю, що Володимир Криницький навчався дуже добре,* – пригадує його однокласниця, у минулому – голова районної організації НРУ, тепер директорка Гросівської школи Інна Гейда. – *Йому однаково добре давалися як точні, так і суспільні науки. Особливо він любив історію України, багато читав додаткової літератури. Завдяки працьовитості та ерудиції Володя користувався повагою та авторитетом серед однокласників.*

Судячи з даних, занесених у трудову книжку, Володимир Васильович розпочав трудову діяльність 1 липня 1981 року в колгоспі «Мир» (Грем'яче, керівники в різні роки – Володимир Сучек і Георгій Сладковський) на посаді економіста з оплати праці. З його розповіді я пригадую, що деякий час він був секретарем комсомольської організації. Якось він розповідав, що в нього зарплата по сумі була третьою в господарстві. Так це чи ні, не берусь судити… Пригадати роботу Володимира Криницького в згаданому колгоспі я попросив колишнього секретаря партійної організації господарства, колишнього голову Острозької райради Ярослава Деницюка. Він розповів, що Володимир Васильович запам'ятався йому, як енергійний та ініціативний працівник. Він старанно ставився до роботи, виконував більшість із поставлених завдань, підходив до них дуже серйозно. Щоправда, відчувалося, що комсомол і його ідеали не дуже подобалися Володимиру, адже його батьки були з родин повстанців…

Другий запис у трудовій книжці стосується звільнення з роботи. Він був зроблений 1 квітня 1992 року. Його причиною було скорочення штатів. Після того Володимир Криницький працював головним бухгалтером у МП «Вікторія» (з 1 квітня до 1 серпня 1992 р.), в Острозькій районній раді спеціалістом із питань поновлення прав реабілітованих (з 1 серпня згаданого року до 31 березня 1993 р.). Потім В. В. Криницький трудився в малих підприємствах («Омега захист», «Оріон МХ», «Відродження»), на заводі мінеральної води, Острозькому цегельному заводі, Острозькому держлісгоспі, а перед смертю – в Острозькому комунальному підприємстві «Водоканал». Як розповіла мати Катерина Данилівна, після роботи в районній раді герой моєї розповіді мав йти на роботу в податкову інспекцію, але тоді не склалося…

Я багато разів бував у домі Володимира Криницького. Він мав велику бібліотеку, збирав різні світлини, книги, документи. Частину з них, деякі копії, він подарував Державному історико-культурному заповіднику Острога (ДІКЗО). До речі він був організатором зустрічі колишніх рухівців із працівниками відділу історії – люди згадували минуле, передавали в фонди ДІКЗО свої документи. На жаль, частини з тих рухівців, які приходили на той неформальний захід, нині уже немає серед живих. Є попередня домовленість із Катериною Криницькою, що більшу частину величезного архіву сина вона передасть ДІКЗО. І це буде дуже правильно.

Володимир Криницький багато працював на громадських засадах разом із Миколою Бендюком, одним із засновників Острозької районної організації НРУ. Згодом він очолював її міську організацію, а після розколу – УНП, а також деякий час Консервативної партії, Радикальної партії. Очолював міські передвиборчі штаби Віктора Ющенка, Юрія Костенка, Олега Ляшка, різних громадських політичних організацій. Кілька разів був членом дільничних виборчих комісій.

– *В Україні політика перебудови дала поштовх до активізації всього суспільно-політичного життя та посилення національно-визвольного руху,* – розповіла завідувачка відділу ДІКЗО Марія Данилюк. – *Широку популярність набули такі громадські об'єднання, як «Меморіал», Товариство української мови ім. Тараса Шевченка та інші. Активну участь у їх роботі також брав Володимир Криницький. У вересні 1989 року виникає перша масова, фактично опозиційна до влади, політична структура – НРУ за перебудову. Загальноукраїнські процеси громадсько-політичного руху вплинули й на активізацію до створення осередку НРУ на Острожчині. У травні 1990 року в Острозі відбулася установча конференція районної організації НРУ. До діяльності острозького осередку активно долучився й Володимир Криницький. Як він згадував під час зустрічі у музеї майже два роки тому, розповсюджував агітаційні матеріали й українську національну символіку, що була тоді заборонена радянською владою. Влітку 1990 року острожани-рухівці активно підтримали акції в місцях козацьких битв під Берестечком та Пилявою. Було організовано масовий виїзд на Нікопольщину в Капулівку та на Запоріжжя з нагоди 500-ліття виникнення запорізького козацтва. Серед учасників акції був і В. Криницький. Він також був серед делегатів – учасників ІІ та ІІІ всеукраїнських з'їздів Народного руху України від Острожчини.*

– *Ще в 1988 році я шукав з ким сконтактувати в Острозі та Рівному, щоб започаткувати організацію НРУ,* – згадував Микола Бендюк. – *У нашому обласному центрі я знайшов Василя Червонія, Івана Дем'янюка, Олексу Новака й від них дізнався, що є люди в Острозі, які теж хочуть долучитися до створення Руху. Вони в той час також шукали контакти з рухівцями в Рівному, в нашому місті. Першим, з ким я зв'язався, був Володя Криницький. Потім були – Леонід Юсковець і Михайло Мельничук. Ми стали ядром, навколо якого створювалася організація НРУ в нашому місті. Володя і я були молодими, а наші однодумці були представниками старшого покоління. Їм було складніше працювати фізично, а ми навпаки були енергійні, тож працювали більше, а старші нам допомагали, давали поради. В. В. Криницький мав досвід роботи з документами, тож він із ними працював. Скажу так, без Криницького Рух на Острожчині не склався би так, якби він був за його активної участі.*

– *Володимир Криницький – це Патріот України з великої літери,* – сказав його товариш, у минулому голова районної організації УНП Євгеній Ярмолюк. – *Він всіляко віддавався боротьбі за незалежність України, вболівав за неї, мабуть, більше, ніж за себе й родину. Він ніколи не стояв осторонь наших українських подій та ситуацій. Починаючи з дитинства, де ріс у дерманському повстанському краї, на Прикарпатті, у батька патріота, у минулому керівника міської організації Конгресу українських націоналістів – Володимир Криницький мав тверді переконання та віру в Бога, в Україну, в світле її майбутнє. Не все в нього складалося в житті. Він так і не зумів створити власну сім'ю, народити й виховати нащадків, були проблеми з роботою. Допомогти могли з різною посадою керівники міста й району, які були висунуті від патріотичних сил, але вони цього в свій час не зробили. Лише міський голова 6 та 7 скликань Олександр Шинкер посприяв Володимиру із працевлаштуванням у «Водоканал». Нам і всій Україні сьогодні дуже не вистачає Володимира Васильовича…*

Із Володимиром Криницьким ми познайомились під час перепису населення, який був, здається, був наприкінці 2001 року. Ми опитували мешканців Острога, правда в різних «четвірках» і різних районах міста. Він запам'ятався мені спершу тим, що задавав запитання нашим керівникам щодо роботи. Згодом, десь 2002 року, ми познайомилися ближче. 2004 року Володимир Васильович очолював міський передвиборчий штаб тоді ще кандидата в Президенти України Віктора Ющенка.

Я був одним із членів комісії, згодом заступником і головою на Новомісткій дільниці. Під час цієї складної роботи ми здружилися й товаришували до останніх днів життя. Хоча іноді й сварилися – було різне…

Про людину, яку добре знаєш, з одного боку легко писати, а з другого – важко. Не хочу ідеалізувати героя моєї розповіді. У нього, як і в кожної людини, поряд із прекрасними людськими рисами були й негативні. Перефразуючи одного з літературних героїв, скажу: у кого їх немає, хай першим кине в мене камінь. Але я хочу розповісти не про це. Володимир Криницький був Патріотом України із великої літери, наполегливим і безстрашним борцем за її незалежність, свободу. Він був добрим організатором та надзвичайного грамотним у питаннях нашого минулого, боротьби УПА, політичних питаннях. Не злічити кількості заходів, які він організовував, їздив на інші події, які відбувалися в нашій області та за її межами. Великої ударом для Володимира Васильовича була смерть незабутнього, харизматичного Василя Червонія. Він уважав, що його хитромудро вбили кацапи й влада не розслідує смерть патріота.

Інна Гейда під час нашого спілкування розповіла, що, знана на теренах нашого краю та далеко за його межами нетішинська скульпторка Світлана Лелех готує меморіальну дошку в пам'ять про дисидента, літератора й борця за незалежність України із Мощаниці Миколи Середи. В цей час йдуть перемовини про те, щоб встановити дошку на фасаді місцевої школи. Євгеній Ярмолюк, коли розповідав про Володимира Криницького, просив опублікувати перелік, на жаль, уже померлих рухівців нашого краю. Вони всі добре знали героя цієї статті, а він їх. Разом вони боролися за Україну, її незалежність, іноді зазнавали утисків, витрачали власні кошти на благо України, іноді навіть втрачали здоров'я. Вони були першими рухівцями наприкінці складних 80-х, на початку буремних 90-х й активно включилися в роботу, щоб згодом була проголошена незалежність України, щоб вона утверджувалася. Будемо знати й пам'ятати таких наших померлих на цей час земляків: Стефак Анастасія Марківна, Мельничук Михайло (не всіх по батькові вдалося згадати, можливо, не всіх рухівців також, тож якщо хто знає більше, точніше – телефонуйте Євгену Павловичу чи в редакцію), Попович Юрій Климович, Скарженко Віктор, Максим'юк Євгеній Іванович, Врублевська Тетяна Гаврилівна, Сокол Віктор Макарович, Авдєєв Дмитро Григорович, Юрчук Микола Сергійович, Камінська Євдокія Іванівна, Савчук Іван Петрович, Токарчук Людмила Миколаївна, Царук Олександр Іванович, Алексеєнко Леся Кіндратівна, Прилуцька Ірина (усі з Острога), Васолюк Микола Корнійович (Білашів – тут і далі мається на увазі житель однойменної колишньої сільської ради Острожчини), Войчук Леонтій Миколайович, Майорчук Олександр Євгенович, Гуменюк Василь Петрович, Барабаш Віктор Олександрович (Верхів), Ліщенко Андрій Сергійович, Бондарчук Антон Іларіонович (Вілія), Яцюк Леонід Сергійович, Матвійчук Степан Матвійович, Талашок Володимир Васильович (Вельбівно), Політика Петро Кузьмович, Фурманчук Микола Кіндратович, Новак Михайло Макарович, Новак Володимир Васильович (Грем'яче), Горбатюк Володимир Терентійович, Олійник Микола Васильович, Новосілецький Ілля Микитович, Свирида Антон Іванович, Копелюк Григорій Миронович, Лелех Іван Іванович (Бухарів), Москалюк Олексій Гаврилович, Лопацький Антон Федорович, Кисіль Володимир Григорович, Климова Раїса Євгенівна (Кутянка), Киричук Галина Сергіївна, Поліщук Галина Миколаївна, Вознюк Володимир Ничипорович (Новомалин), Середа Микола Іванович, Сулима Олександр Єрофійович, Онуфрійчук Іван Романович (Мощаниця), Візюк Сергій Якович, Варенюк Олександр Степанович, Уштик Володимир Іванович, Костєва Людмила Павлівна, Варенюк Євгенія Миколаївна (Могиляни), Марченко Домінікія Аркадіївна, Антонюк Віталій Феодосійович, Тарковська Надія Василівна, Заремба Володимир Іванович, Шеребій Віктор (Межирічі), Кадлубіцький Микола Федорович, Мельничук Володимир Васильович, Мельничук Олена Тимофіївна, Ковальчук Назар Федорович (Новородчиці), Павлюк Юрій Антонович, Тивонюк Галина Йосипівна, Олійник Володимир Сергійович, Троцюк Микола Андронович, Шостак Микола Іларіонович (Оженин), Стецюкевич Петро Дмитрович, Марчук Ростислав Степанович, Рябчук Таїсія Василівна, Стаховський Павло, Драчук Іван Антонович (Плоска), Політика Петро Костянтинович (Почапки), Андрощук Леонід Панасович, Прокопчук Володимир Лукашевич, Власюк Андрій Кіндратович (Милятин), Петриненко Григорій Миколайович, Панчук Анатолій Григорович (Сіянці), Жигальський Євген Миколайович, Дмищук Віталій Васильович, Смолій Леонід Васильович (Тесів), Бузік Григорій Олександрович, Дубів Борис Тимофійович, Лукащук Роман Григорович, Брюер Ніна Григорівна (Хорів).

– *Вічна їм пам'ять та Царство Небесне… Пам'ятаємо і не забуваємо!* – зазначив Євгеній Ярмолюк.